

Minister Edukacji **Pani Barbara Nowacka**
Sekretarz Stanu **Pani Katarzyna Lubnauer**

Postulaty w sprawie systemowego wsparcia edukacji muzycznej w szkołach podstawowych

Szanowne Panie,

jako członkowie zespołu ekspertów - nauczyciele, muzycy i metodycy - powołani przez Instytut Badań Edukacyjnych oraz Ministerstwo Edukacji Narodowej do opracowania nowej podstawy programowej z muzyki dla klas 4-8 szkół podstawowych, dostrzegamy realną szansę na wzmocnienie roli edukacji muzycznej w polskim systemie oświaty.

Nowa podstawa programowa została opracowana w zgodzie z Profilem Absolwenta, który wskazuje na konieczność wspierania rozwoju poznawczego, emocjonalnego i społecznego uczniów. Edukacja muzyczna - prowadzona w sposób nowoczesny i angażujący - sprzyja rozwijaniu kompetencji fundamentalnych i przekrojowych, zarówno w wymiarze intelektualnym, jak i wspólnotowym oraz osobistym.

Przygotowane przez nas propozycje zmian wynikają z szerokiej analizy danych: ankiet nauczycieli, opinii recenzentów, stanowiska Polskiej Rady Muzycznej, Stowarzyszenia Nauczycieli Muzyki oraz wieloletnich konsultacji w środowisku edukacyjnym, m.in. podczas konferencji „Dodajmy uczniom skrzydeł” (Warszawa, 25–26.10.2024). Naszym celem jest wdrożenie rozwiązań odpowiadających na wyzwania współczesnej edukacji i wspierających rozwój kompetencji przyszłości.

1. Rozwój uczniów poprzez aktywność artystyczną – wzmocnienie oferty edukacyjnej szkoły

Zajęcia muzyczne i artystyczne - takie jak chóry, zespoły instrumentalne, warsztaty muzyczno-ruchowe czy taneczne - stanowią istotny element nowoczesnej edukacji, wspierający realizację celów określonych w Profilu Absolwenta. Muzyka sprzyja rozwojowi emocjonalnemu i społecznemu uczniów oraz realnie wpływa na budowanie ich dobrostanu, co ma szczególne znaczenie przy przekraczaniu progu edukacyjnego w klasie czwartej. Zajęcia artystyczne, w tym muzyczne, nie powinny być postrzegane jako aktywność dodatkowa, lecz jako strategiczna inwestycja w przyszłość młodego pokolenia i jakość polskiej edukacji. Ich systemowe wsparcie i rozwój powinny stanowić integralny element polityki oświatowej, odpowiadającej na wyzwania współczesnego świata i potrzeby uczniów.

Postulaty:

- Włączenie do pensum nauczyciela muzyki godzin przeznaczonych na prowadzenie zespołów muzycznych, wokalnych i instrumentalnych (zgodnie ze stanowiskiem Polskiej Rady Muzycznej).
- Upowszechnienie i dalszy rozwój programów muzycznych, takich jak: „Śpiewająca Polska”, „Piątka z narodowych”, wznowienie programu „Grajmy w szkole” oraz rozwijanie nowych inicjatyw, w tym systemu grantów na innowacyjne zajęcia artystyczne.
- Priorytetowe przeznaczanie godzin do dyspozycji dyrektora na zajęcia artystyczne rozwijające kreatywność uczniów.

- Zwiększenie liczby godzin muzyki w klasie 4 do dwóch w tygodniu.

2. Wyposażenie pracowni muzycznych - warunek realizacji podstawy programowej

Realizacja podstawy programowej opartej na aktywnym muzykowaniu wymaga odpowiedniego zaplecza technicznego. Z analiz konsultacji przeprowadzonych przez IBE z nauczycielami wyłania się pilna potrzeba zapewnienia podstawowego zaplecza do prowadzenia zajęć muzycznych, w tym instrumentów, przestrzeni i sprzętu. W wielu szkołach brakuje nawet podstawowego wyposażenia do prowadzenia lekcji muzyki.

Postulat:

- Uruchomienie ogólnopolskiego programu doposażenia pracowni muzycznych, wzorowanego na programach cyfryzacji szkół, uwzględniającego instrumentarium oraz sprzęt audiowizualny.

3. Dostęp do edukacji kulturalnej - potrzeba systemowych rozwiązań

Nowatorskie elementy podstawy programowej, takie jak „moduł kultura” i „doświadczenia edukacyjne”, zakładają kontakt uczniów ze sztuką poprzez uczestnictwo w koncertach, spektaklach i wydarzeniach artystycznych. Dostęp do żywej kultury powinien być zapewniony wszystkim uczniom, niezależnie od inicjatywy szkoły czy możliwości finansowych rodziców.

Postulat:

- Wdrożenie stałego programu międzyresortowego (MEN - MKiDN - NCK - NIMiT), wspierającego organizację koncertów edukacyjnych, wydarzeń muzycznych oraz współpracę szkół z instytucjami kultury.

4. Muzyka jako inwestycja w przyszłość - wsparcie nauczycieli

Współczesna szkoła stoi przed wyzwaniem kształcenia uczniów nie tylko w zakresie wiedzy przedmiotowej, lecz także kompetencji społecznych, emocjonalnych i twórczych. Zajęcia muzyczne odgrywają w tym procesie kluczową rolę - rozwijają kreatywność, koncentrację, uczą współpracy i budują poczucie własnej wartości. Aby jednak muzyka mogła pełnić tę funkcję, niezbędne jest systemowe, konsekwentne wsparcie nauczycieli, którzy są przewodnikami uczniów w świecie dźwięków, emocji i ekspresji.

Postulat:

- Zwiększenie dostępności wsparcia metodycznego i merytorycznego dla nauczycieli edukacji muzycznej w klasach 1-3 i nauczycieli muzyki w klasach 4-7.

5. Bezpieczeństwo i jakość zajęć – konieczność ograniczenia liczebności grup

Zajęcia muzyczne wymagają szczególnej troski o zdrowie uczniów - higienę głosu i ochronę słuchu. W klasach powyżej 24 uczniów prowadzenie zajęć praktycznych (np. taniec, gra na instrumentach) w sposób bezpieczny i efektywny jest utrudnione. Tej zmiany najbardziej potrzebują uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, którym brak odpowiednich warunków ogranicza możliwość pełnego uczestnictwa.

Postulat:

- Wprowadzenie obowiązkowego podziału na grupy podczas lekcji muzyki w klasach liczących powyżej 24 uczniów - analogicznie jak w przypadku wychowania fizycznego, informatyki i języków obcych.

Szanowne Panie Ministry,

zwracamy się z prośbą o pilne podjęcie działań legislacyjnych i organizacyjnych w obszarze edukacji muzycznej. Muzyka odgrywa kluczową rolę w rozwoju emocjonalnym dzieci i młodzieży. W obliczu narastającego kryzysu zdrowia psychicznego uczniów jest to bardzo istotne. Młodzi ludzie powinni mieć realną możliwość uczestniczenia w zajęciach, które wspierają ich rozwój osobisty i społeczny.

Jesteśmy głęboko przekonani, że realizacja przedstawionych postulatów to inwestycja nie tylko w kompetencje muzyczne, lecz przede wszystkim w kapitał społeczny, kulturowy i emocjonalny młodego pokolenia.

Z wyrazami szacunku,
członkowie zespołu ekspertów ds. podstawy programowej z muzyki:

Danuta Jeziorowska
Grażyna Kilbach
Agnieszka Sołtysik
Izabela Witek
Zbigniew Wiertel